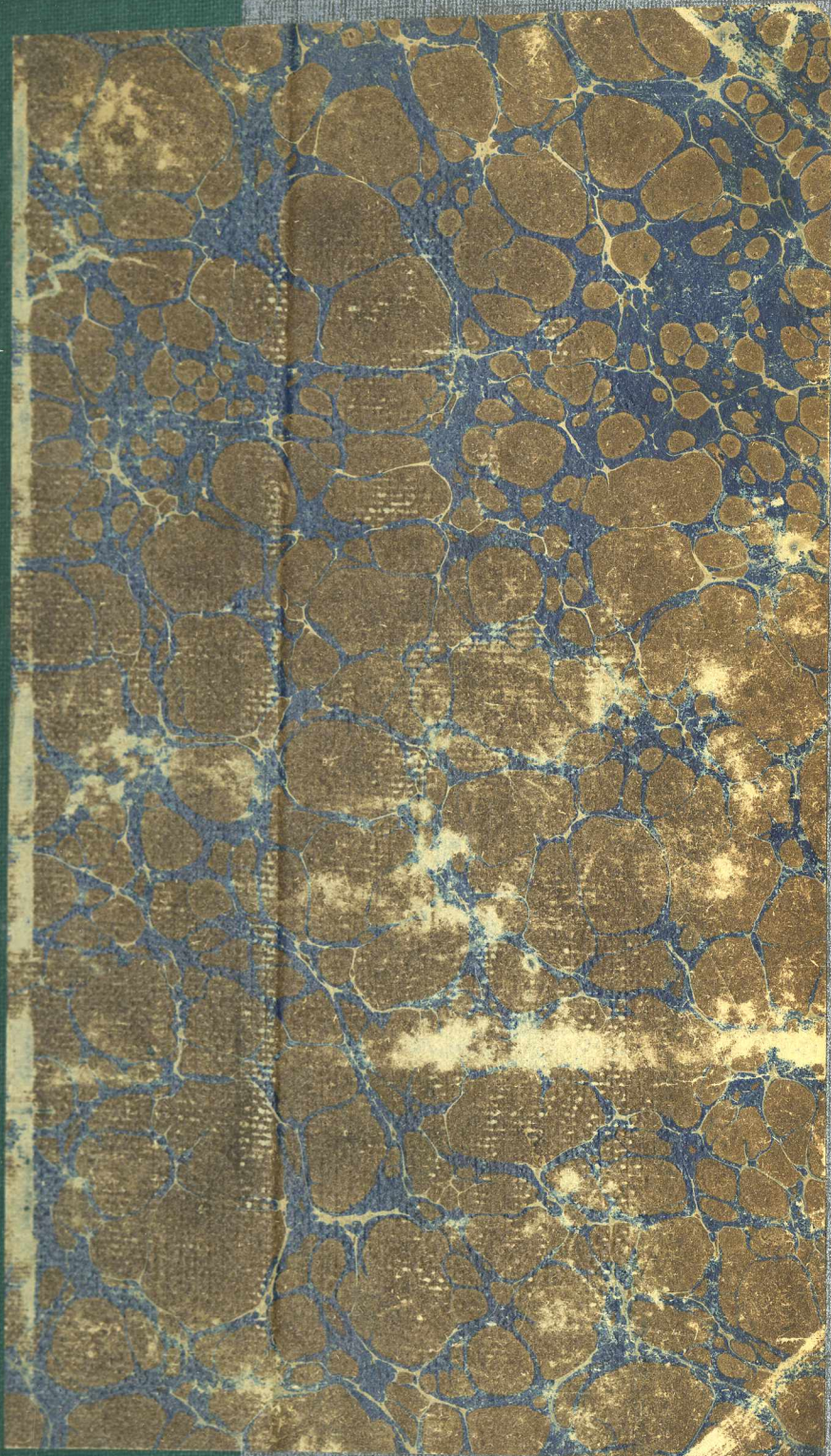

Politikai
röpiratok.

116.

10
116
969

A keresztyén hazafi képe.

Beszéd,

mellyet néhai

Sárvári Felső - Vidéki

GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN

tiszteletére

rendezett gyászünnepély alkalmával

1860. évi május 3^{kán}

a pozsonyi ágost. hitv. evang. egyházközség templomában

elmondott

Geduly Lajos,

ugyanazon egyházközség lelkésze.

.....
Ára 20 ujkr.
.....

2.

Pozsony.

Nyomatott Wigand Károly Frigyesnél.

1860.

A keresztény hazafi képe

Bevezető

mellyet néhai

Sárvári Felső-Vidéki

GROF SZÉCHENYI ISTVÁN

lexikon

rendezett gyásznapely alkalmával

1880 évi május 3-án

a pozsonyi ágost hitv. evang. egyházközösség templomában

claudon

évi 20. oldal

Pozsony

nyomatott a Magyar Kir. Könyvny. Intézetében

1880

Kegyelem nektek és béke az Istentől, mi atyánktól, életnek halálnak urától és a Jézus Krisztustól, a ki a feltámadás és az élet, és kiben a ki hiszen, él, ha meghal is, és meg nem hal soha. Amen.

Apost. csel. 6: 8.

István pedig, mivelhogy teljes vala hittel és erővel, a nép között nagy csudákat és jeleket cselekszik vala.

Gyászba borult nemzetet látok egy sír felett állni. Gyászba borult hazafi sereget szemlélek itt is magam körül. És én nem tudom mégis, tisztelt gyülekezet, keseregjek e inkább e látványon, vagy dicsérő hálaimákat küldjek a mennyek urához. De igenis, zokogj mindenekelőtt szívünk, hulljatok könnyeink! Van okunk erre is. Egy zászlóvivője volt e nemzetnek, ki után buzgón előre tört mind, a kit hű fiúi érzet köte e hazához; és íme a zászló kiesett az erősnek kezéből, és a kar, mely azt fennen lobogtatá, ott porhad a sírnak sötét ölében! Egy világító tornya volt e nemzetnek, mely fölé epedő vágygyal nézzenek százezerek szemei, ha vészhozó föllegek torlódtak a szeretett haza egére; ah a láng, mely égi útmutató-, égi mentőképen világíta a felzúdult habok által hányattottnak, kialudt már, a phárusz romba dőlt! Egy gyémántja volt e nemzetnek, fényesebb sz. István koronája valamennyi ékszerénél, melyre büszke önézettel mutata a magyar, ha a külföld fia fölemlegeté előtte hona jeleseit; ah a gyémánt ragyogása megszűnt, és nem léssen már kire hivatkoznunk más szerencsésb országok díszei irányában, nem léssen kiről elmondanunk: ez nagyjaitok legnagyobbjainak is megüti mértékét! Oh rettenetes gondolat, hogy a halál nem kimél illy kincseket sem, nem kimél semmit, sem lelki nagyságot, sem lángoló hazafiúi törekvést, sem

páratlan érdemet, hogy romboló hatalmának egyaránt alá van vetve óriás és törpe! „Hasonlatosak az embernek napjai a fűhöz és mint a mezőnek virága úgy virágozik, mikor a szél általmegyén rajta, nincsen többé és nem ismeri többé azt az ő helye“. Kinek közülünk ne szorítaná össze e gondolat kínosan kebelét, kinek ne facsarna keserű égető könnyeket szeméből?

És Pozsonyhoz főleg nagyon illő, hogy Széchenyi sírját könnyeinek legforróbbjaival áztassa. Századok oltá sok szép emlékezetes napja volt Pozsonynak, melyet a hazai történetíró arany betűkkel vésend be a hármas bérce és négy folyam országának évlapjaiba. De szebb dicsőbb napja aligha volt, mint midőn falaiban gróf Széchenyi István született. Igenis, Széchenyi Pozsonynak szülöttje! Nem Széchenyi az ember, de Széchenyi a hazafi. Kinek közületek, tisztelt hallgatóim, ne élne lelkében ama magasztos jelenet képe, midőn 1826. évben az ország atyjai arról tanakodván, miképen lehetne a nemzeti nyelv mivelésére egy országos intézetet megalapítani, a tanakodók egyike búsan felsohajta: „az akarat meg volna mindnyájunknál, de az eszközök, fájdalom, hiányzanak“, ekkor egy fiatal deli harcos előre nyomul a sokaságból 's a jelenvoltaknak elébb néma bámulatára, utóbb egeket hasító örömjongásai közt 60,000 ezüst ftnyi áldozatot tesz le a haza oltárára? Ez volt Széchenyinek a hazafinak születési percze! Tegnap nem létezett a nemzetnek; ma egy nemzet szerelme ölelé őt az ujdonszülöttet szívéhez. S láttatok e már anyát, midőn méhének gyümölcse fonnyadtan halaványan, mint megtört virágszál, a gyászravatalon előtte kiterítve fekszik? Ez a te sorsod ma elárvult anya Pozsony, nagy szülöttednek csak könnyeid árjával áldozhatsz már; oh ne tartsd vissza azokat, hadd lássa a világ, miképen érzed te főleg, ki őt a hazának adád, a haza vesztéségének nagyságát!

De, tisztelt gyülekezet, mi hát az sajátképen, mit ama nagy-czenki sír elnyelt, elragadott tőlünk? Széchenyi porhüvely. Becses ereklye az is kétségkívül. De mégis a mi voltaképen Széchenyi volt, a mit benne szerettünk, csudáltunk, az is ama sírba szállt e? Oh Szécheny

maga, az az Széchenynek nagy lelke, él ma is köztünk, Széchenynek a legnagyobb magyarnak képe nem enyésző fényben ragyogand, míg egy magyar fogja e földet lakni. S íme ez az, miért az én lelkem dicséri az Urat, hogy t. i. a mennyei gondviselés lehetőségessé tévé e nemzetnek egy Széchenyi sírja körül egybeseregeltetni, hogy őt a nemzetnek ajándékozá, hogy fiainak az igaz hű hazafi örök példányképét állítá fel benne. S kétszeresen boldog én, hogy itt a nagy Istennek ezen hajlékában egyszersmind azon útra is rámutathatok, mellyen az ímálandó isteni gondviselés nemzetünket ama nagy kegyelemadományában részelteté, mellyen Széchenyit azzá tévé, a mi volt! Sokan ezt szerencsés véletlennek fogják nevezni; mások általában okát, kútfejét, első kiindulópontját Széchenyi hazafiságának nem fürkészik. Szerintem az nyíltan fekszik mindenki előtt, ki látni akar. István pedig, mivelhogy teljes vala hittel és erővel, a nép között nagy csudákat és jeleket cselekszik vala, ezt mondja felolvasott sz. leczkénk. Nem szükség mondanom, hogy itt tulajdonképen István az első keresztyén vértanuról van szó; de a mi Istvánunkra is tökéletesen és csaknem betű szerint rá illenek a sz. leczke szavai. Mert hittel, valódi keresztyén hittel vala teljes, azért cselekszik vala olly nagy csudákat és jeleket népe közt, azért lön olly nagy hazafivá gróf Széchenyi István. Nem is lehet azzá más, mint a ki a keresztyénség szellemétől át meg át vagy on hatva. Széchenyi ennek élő példája. Ő benne a keresztyén szellem legszebb kifejezését nyeré, legdicsőbb diadalát ünneplé. Személyében teljes gyönyörű világitásban előnkbe tűnik, előnkbe áll

a keresztyén hazafi képe.

Engedjétek, tisztelt hallgatóim, hogy azt a jelen ünnepélyes perczben immár egyes részleteiben is felmutathassam nektek, s ez legyen egyszersmind a hála és tisztelet adója, mellyet Széchenyi a nagy hazafi emlékének részünkről lefizetünk.

A keresztyén hazafi:

a. Nemzetében az emberiséget szereti;

b. Földi mulandó javak által magasb szellemi czélokot igyekszik vele elérteni;

c. Java előmozdításában megfeszíti minden erőit, de a sikert Istenre bizza.

Íme egyes vonásai a keresztyén hazafi képének, mellyeket Széchenyink személyiségében egytől egyig mind föllelünk!

1.

A keresztyénség ellen már sokszor emelték azon vád, hogy az a hazafisággal össze nem fér; mert, ugymond, a keresztyénnek Krisztus parancsolatja szerint minden embertársát egyaránt kell szeretnie és így az emberi nem egy külön osztályát, töredékét t. i. honfitársait, nem szoríthatja kiváólólag és szorosabban szerető szívéhez. Istenem, a keresztyén vallásnak az legnagyobb dicsősége, hogy a minden jónak és nemesnek magvait, mik az emberi kebelben szunnyadoznak, a legfőbb tökélyre fejleszteni hivatott is képes is; és a hazaszeretetet, ezen annyi Isten s emberek előtt kedves erények termőföldét ő ellenséges, kártékony, elnyomó kézzel érinthetné csak? Avagy ki merte azt valaha állítani, hogy a keresztyénség a családszeretetnek ártalmas, hogy azért mert minden embert szeretni parancsol, a szülőt, a hitvest, a gyermeket lehető legforróbban szeretni tiltja? Nem volt e Jézus, a keresztyénség isteni megalapítója, maga is a legjobb, legszeretőbb fiu? Nem szereté e nemzetét is, mellynek emberileg fia és tagja volt, sőt nem ragadtaték e látszólag kissé túl is a mértéken épen vonzódása által nemzetéhez, midőn például a kananeabeli asszonyt az ismeretes kemény szóval elutasítá magától: nem bocsáttattam én hanem az Izrael házának elveszett juhaihoz? Ha tehát az általános felebaráti szeretet, mellyet a keresztyén vallás köteleességünk ké tesz, nem zárja ki a családszeretetet; ha Jézus maga is bensőleg szereté hazáját, nemzetét: miképen volna lehetséges, hogy tana utjában állna követőinél a hazaszeretetnek? Igaz, lehet szeretet, melly csak saját családja tagjaira szorítkozik, másokat,

kik annak körén kívül állanak, gyűlölettel kísér. Az nem keresztyén család-szeretet. És lehet szeretet, melly csak saját nemzetére szorítkozik, más nemzeteket megvet, üldöz, írt. Az nem keresztyén nemzet- és hazaszeretet. A keresztyénségnek épen az jellemző vonása, hogy az egyesek érdekeit az egésznek érdekeivel törekszik kiengesztelni, megegyeztetni, hogy az egyes családokat, nemzeteket úgy nézi, mint meg annyi nemes érczdarabokat, mellyeknek nem az rendeltetésök, hogy egymásra szúrva rontva törjenek, hanem hogy láncszemekké legyenek és egymásba fűződjenek és az egész föld kerektségét körülövedző díszes értékes aranyláncz válják belőlök; a keresztyénségnek az jellemző vonása, hogy övéinek nemzetükben az emberiséget parancsolja szeretni.

Igy szereté Széchenyi is nemzetét, hazáját. „Egy fajt, egy nemes fajt megmenteni az emberiségnek, ez az én ohajtásom, célom, feladatom!” így nyilatkozék számtalanszor maga nemzete és a világ előtt. Idegen népeket annyira nem gyűlölt és meg nem vetett, hogy inkább mind azt, a mit éles szemével nálók szépet, jót, hasznost észre vett, saját nemzetének utánzásul ajánlaná, sőt egybevétvén az idegen népek állapotait saját nemzete állapotaival, fájdalmas hévvel felkiáltaná: „a magyar mindenben hátra vagyon!” Sok rövidlátók ezt a nemzet ócsárlásának nevezék. Oh ócsárolja e azon gyermek szenvedő anyját, ki kórágya felett jajveszékelve kiáltozza: ide testvérek, anyánk beteg, nagyon beteg, halálisan beteg? Nem akarja e őket ezzel segélyre felbívni, s nem adja e épen ez által gyermeki hűségének anyja iránt legvilágosabb tanubizonyosságát? Széchenyi is azért nyilatkozott ugy hazájáról, mert szerető szíve remegett sokban igen sokban csakugyan elmaradt hazájaért, mert föl akarta verni álmukból szunnyadó gyermekeit 's a segélyt szükségelő, segélyt váró anya körül gyűjteni őket. De ah mint repesett viszont más részről örömeben hű szíve, midőn látá, hogy a keserű gyógyszer, mit nemzetének nyujta, nem maradt hatás és siker nélkül; midőn látá, mint törekszik az becsületes buzgalommal más előre haladottabb népek után; midőn látá, hogy Istennek céljai nem fognak meghiúsulni e nemes fajjal, mellyet hatalmas keze Ázsia messze földéről Európának ezen minden természeti adományokkal olly gazdagon megáldott darabjába ültete!

S mint búsult et ismét, mint rázkódott meg legmélyebb valójában, midőn reményeit ingadozni látná! De ne, tiszt. hallg., ne merüljünk e komor gondolatokba — —.

Nekünk Széchenyi hazafisága ösztön legyen, hogy tanuljuk mi is nemzetünket azon szeretettel ölelni, melly benne az egész emberiséget öleli. Nagy szükségünk van nekünk és épen nekünk erre. Bizonyosan nem mondok ismeretlen dolgot elöttetek, midőn azt mondom, hogy a mostani kor iránya oda hajlik, a kisebb népeket a nagyobbakba olvasztani. Régente fegyver törlé ki az élők sorából a csekélyebb számú nemzeteket; ma az ugynevezett polgárisodás intézi hozzájuk császbavát: szünjete meg lenni kicsinyek s olvadjatok bele azokba, kik ime olly nagyok s veletek s általatok még nagyobbak lesznek! Ha mi nemzetünket azon szeretettel szeretjük, melly benne az emberiséget szereti, akkor jó lelkiismerettel, nyílt homlokkal fogjuk válaszolhatni az ilyen kísértőnek: Isten nem akarja, hogy csupa nagy fák fedjék földét, itt egy lombos tölgy, ott egy rózsabokor, amott egy szende ibolya, így válik kezének műve, e föld, egy kies kertté! Engedd meg te nekünk szerény rózsának, alázatos ibolyának, míg Isten, kí lételünket adá, eltúr, hadd feseljünk, hadd virítsunk mi is, magunk módja szerint, lehető legbájlóbban, lehető legillatosabban szent nevének dicsőségére, az emberiség dízére és szolgálatára! Illy beszéd Széchenyi gondolkozásmódjának leszen visszhangja, gyümölcse azon keresztyén nézetnek, mellyből az ő hazafisága kiindult, gyümölcse azon hitnek, mellyel ő teljes vala s mert teljes vala vele István, azért cselekvék nagy hazafiúi csudákat és jeleket népe közt.

2.

Második vonásnak a keresztyén hazafi képeben azt mondtuk, hogy földi mulandó javak által nemzetével magasb szellemi czélokot igyekszik elérteni. Keressétek először az Istennek országát és annak igazságát és minden egyebek meg adatnak nektek, ez a keresztyénségnek szabályozó elve azon viszonyra nézve,

mellyben a földieknek az égiekhez a szellemiekhez állniok kell. Nem mintha a valódi keresztyén megvetné azon külvakat is, mikkel a föld ékeskedik s miket gyermekeinek nyujt; hiszen Istentől származnak azok is, Isten keze nyitá meg azon kútforrásokat, mellyekből a föld örömei számunkra buzognak, Isten keze plántálá szívünkbe a képességet ez örömöket élvezhetni. Csakhogy Jézus igazi követője soha sem nézi ez örömöket célznak, hanem eszközöknek a célhoz, virágoknak, mik utját kellemesbbé tegyék, mellyen a lelki tökély célja fölé halad; s épen azért gondosan ovakodik is, hogy idegeit fölfrísítő erősítő virágok helyett mérgesekkel, kábítókkal, lelket emelő tiszta örömek helyett lelket szeplősítőkkal, lelket ölkkel ne találkozzék utjában. A keresztyén hazafi is az által különbözik a nem-keresztyén hazafiaktól, hogy míg ezek földi javak bőségével igyekeznek főleg nemzetöket tetézni, ő a magát a szellemi felsőbbség lehető legmagasb fokára igyekszik emelni. Földi gazdagság? jó, azt is ohajtja nemzetének; de sokkal inkább még mint aranyat és ezüstöt, ohajtja, gyűjti, összehordja számára a tudomány, a lelki műveltség kincseit. Hősi tettek, fegyverrel szerzett dicsőség? jó, annak fénykoszortója is, szereti, ha körülsugározza nemzete homlokát; de sokkal inkább örül még a babérnak, mellyet az a szellemi csatákban érdemle ki, sokkal inkább a hódításoknak, mellyeket a népek közti harcztéren lelki, mint a mellyeket testi fegyverrel teszen.

Illyen volt Széchenyinek is hazafisága. Azt fogjátok mondani: hiszen ő az anyagi haladásnak volt főleg hirdetője, apostola! Annak is. De a ki Széchenyi működésének súlypontját, velejét itt keresné, az bizonyosan föl nem fogná az ő hazafias lelkének mélyebb irányzatait. A haza anyagi érdekeinek pártolása, mit honfiaival megkedveltetni törekvék, az vala neki, mi a képeskönyv az okos tanító kezében. Valamint ez a tetszetős külalak által magához édesgeti a durczás vagy félénk gyermeket s a szép külső által észrevétlenül a komolyabb beltartalommal ismerteti, barátkoztatja meg őt: szintugy Széchenyi is a baza és egyesek anyagi jólétének felvirágoztatása által, mi a testies embert közvetlenül s hatalmasabban szokta megragadni, honfiaival azon kimondhatatlan édes boldogság poharát akará megizlettetni, mellyből a' jobbra termett ember

csak akkor iszik igazán, ha hazáját a szellemi tökélynek is lehető legmagasb fokán látja. Mennél inkább előre haladott pályája, annál inkább nyomultak nála háttérbe az anyagiak 's léptek előtérbe a szellemiek. „Kevesen vagyunk“, — ezt nem szünt meg mennél tovább annál hangsúlyosabban hirdetni, — „sziget vagyunk a számra nézve nagyobb nemzetek bennünket körül folyó oceánjában, szellemi fensőbbiségünk léssen azon szikla, mellyen a lételünket veszélyeztető hullámok meg fognak törni, szellemi fensőbbiségünk óvhat meg bennünket csupán a végenyészettől!“,

Oh bár intő kérő szózata ne lett légyen szava a kiáltozónak a pusztában! Bár zengene az e haza minden gyermekének fülében szívében szünet nélkül a legnagyobbtól a legkisebbig! Kicsi nemzet, az igaz, ez a mi nemzetünk. De kisebb volt még ama dicső görög nemzet, melly nevének fényét, épen mert az szellemi alapokon nyugovék, évezredek nem birták mind ekkorig kioltani. Kisebb volt még sokkal ama zsidó nép, mellyet a szellemi hatalom, melly vallásában rejlék, életben tartá, míg az idő árja jobbra balra elmosá mellőle a csak sokaságukban, csak fegyverök hatalmában, csak anyagi kincseikben bízakodó nemzeteket. Ne feledd ezt soha kiváltképen te serdülő fiatal nemzedék! Átkozott légyen az, — de nem, átok nem illő e helyhez! — a hazának velőkig ható panaszos nyögése üldözze azt éber óráiban, üldözze álmaiban, ki hitvány testi kéjek fertőjében fecsérli erőit, mikre nemzete tart számot, ki csak egy perczig is elfelejtheti, hogy minden mulasztás a szellemi műveltség útján előre haladni, minden eltérés a tiszta erkölcs, a polgári és magánérenyek ösvényétől egyegy kapavágás a szegény magyar nemzet sírjához! Más nemzetek elnézőbbek lehetnek e részben fiaik iránt, a mi nemzetünknek szigoruan kell gazdálkodnia az erőkkel, mik rendelkezésére állanak; ő nem áldozhat fel egyet is fiaik közül; ti nagyok és ti kicsinyek, egyaránt szükséges, egyaránt hasznos napszamosai vagytok neki, — oh ne szégyeneljétek e nevet, hiszen Széchenyi is annak nevezé magát! — napszamosai azon szellemi nagyság fölépítésénél, melly teszi az ő nagy örömet és büszkeségét, mint fenmaradásának föltételét. Járjatok tehát mindnyájan, mindnyájan kivétel nélkül, Széchenyi útain; ő azt hívé, hogy nemzetét az anyagi jóllét, de még sokkal inkább a szellemi

tökély célja felé kell vezetnie, s mert ezen hittel, ezen valódi keresztyén hittel vala teljes István, azért vitte népét annyira, azért cselekszik vala nagy hazafiui csudákat és jeleket népe közt. — Igaz, így érezni, így működni, nem tréfa és nem játék; csaknem a gyöngye emberi erőket meghaladó nagyszerű feladat az. De a keresztyén nézetnek itt újra bebizonyul áldott csudatékony hatása.

3.

Harmadik vonásnak a keresztyén hazafi képében azt mondtuk, hogy ő nemzete javának előmozdításában megfeszíti minden erőit, de a sikert Istenre bizza. Híven és fáradatlanul eljárni földi hivatásában, cselekedni míg nappal vagyon s míg el nem jó az éjszaka, mellyen senki nem cselekedhetik, ez a keresztyénnek életszabálya, mellynek követésében isteni vezére Jézus az ő előljárója. Ah és a hazafinak nappala sok terhes munkát rak ennek vállaira, reggeltől estig a közönyösség fagyán, a tulbuzgóság hevén, a tudatlanság bűzhödt levegőjén, az irigység csipkedésein, a roszakarat és gyűlölség ostorcsapásain viszi őt keresztül. Kiben nincsen élő hit Istenébe, az elcsügged; a hittel teljes hazafi vidor lélekkel, lankadatlan buzgalommal folytatja nappali munkáját. Tudja ugyanis, hogy felette egy hatalmasabbnak szeme viraszt, egy erősebbnek karja őrködik, s sikerrel ez fogja koronázni becsületos igyekezetét, ha nem ma, holnap, ha nem évek mulva, évtizedek évszázadok mulva. Ennek tudata kitartóvá teszi őt, alázatossá, áldozatra készsé, képessé elfogadni nemzete tapsait elbizakodás, eltűrni félreismerést, becsmérlést, üldöztetést megtántorodás nélkül.

Illyen hazafi volt Széchenyi. Hogy ember a mit tehet, ő megtette, ember a mit eltűrhet, ő eltűrte hazájaért, ezt ki ne tudná közületek? Megáldatva a sors minden becses adományaival, ő is sok rangtársa példájára (korunkban, hála légyen a Mindenhatónak, ez is jobbra fordult, s ez Széchenyi érdeme!) tétlenségben vagy gyönyörévezetekben

tölthető vala napjait. De ő ernyedetlen vas szorgalommal munkának adá magát honáért; szóval, tollal, pénzzel, buzdítással, példaadással munkálá annak javát. S jött a magasztalás tömjéne; ő nem áltatá et magát általa. Jöttek a félreismerés nyilai; ő bátran nekik szegezé tiszta öntudatu mellét. Jött a lepkészerűbb megpróbáltatás, jött a vihar, s mit kertész-kedő hű keze egy egész életen át ültetett, nyesegetett, öntözött, egy boldogtalan percz mind azt elsöpré; és ő — — ? Ne féljete, tisztelt hallgatóim, a szótól, mit most ajakam felőle mondand! Széchenyi itt is hű maradt magához. Egy hosszú sötét évtized ennek kiáltó tanubizony-sága. Mit szenvedhete egy Széchenyi ezen évtized alatt, annak csak Isten, a mindentudó, a megmondhatója. S most, midőn derülni kezd ismét Hunnia láthatára, midőn felül és alul ébred és mind elevenebben nyilatkozik a vágy a meglazult régi boldogító kapcsok után, most Széchenyi kevésbé lett volna kész bemutatni szerelmét hazája iránt azzal, a mi vajmi sokszor annak nehéz ugyan de legfényesebb bizonyítéka, nyugodt reményteljes várással? Nem, Széchenyi mind végig híven munkált, türt, áldozott honáért; s csak míg ezt tevé, addig volt Széchenyi. Nem aprilis 8-ka, nem aprilis 8-kának azon borszasztó percze ragadá ki Széchenyit az élők sorából, Széchenyinek lelke már elebb elhagyá Széchenyinek az ádáz kór martalékává esett testét. — S tudjátok e, mi volt neki a támasz és oszlop, melly őt inogni nem hagyá boldog, összerogyni nem hagyá boldogtalan napjaiban? „Magyarország nem volt, de lesz!“ ez a hit vala csendes és zivataros időben az ő lelkének rendületlen horgonya. S tudjátok e miért volt képes olly minden kétségnek árnyékát is kizáró szent hittel fennen hangoztatni: „Magyarország nem volt, de lesz?“ Mert tudta, hitte, hogy honának nemzetének sorsa annak van kezében, ki valamint elfordul azoktól, kik elhagyják útait, ugy azokat, kik magokat kegyelmére érdemesekké teszik, el nem hagyja veszni soha, ki iránt ő fiúi hálás és bizalomteljes szívének, élete végső perczeiben is — igenis ezek voltak Széchenyinek, az igazi Széchenyinek, élete végső perczei! — azzal kíváná leróni tartozását, hogy szent nevének, amott nagyczenki birtokában hozzá méltó hajlékot emelni olly szivreható módon ajánlkozzék,

Utána, magyar hazai gyermekei, utána törekedjünk mi e téren is! Munkáljuk hazánk javát erőnk végső megfeszítéseig, tegyük meg kiki kötelességünket hiven férfiasan, „akár siker, akár nem!“ Különben ne féljünk, hogy elmarad ez is, hogy a nemes mag, mit hazánk földébe elvetünk, legyen bár mi kicsiny, elvész; Istennek angyalai fogják azt fel s hű kézzel őrzik és ápolják az aratás napjáig. S midőn ez, az aratás nagy napja beáll, akkor mi a magvetők, meglehet régen alusszuk már ott a zöld hant alatt a hosszú álmot s porunk a föld porával, melyből véteték, tán régen újra elvegyült, s még nevünknek emlékezete is a maradéknál régen feledékenységbe ment. De Isten följegyzi azt az élet könyvébe, elveszük mi is atyai kezéből jutalmunkat, meghalljuk vigasztaló szent szavát: jól vagyon jámbor és hív szolgám, kevesen voltál hív, sokra bízlak ezután, menj be a te uradnak örömébe!

Ott vagyon immár ő is hű szolgád István, ki teljes vala hittel és cselekszik vala nagy csudákat és jeleket népe közt, ott vagyon immár ő is a te örömdben, nemzetek Istene! Hála szent felségednek azon kegyelmedért, hogy őt nekünk adád volt 's felruházád a ritka erővel, miszerint szent czélzatidnak eszköze lehete nemzetünk körében. Világosítsd meg ott a magasban orczádat rajta s adj idvezült lelkének békességet. S ha emberi gyarlósága miben rajta is, emberi anyagzatán, erőt vön, oh ne ródd fel neki azt szigoruan, sőt bocsássd meg neki szent fiadért, ki ott a kínos órában Gethsemane kertjében szintén eréze az emberi test gyarló voltának kísértő megtámadásait. Mibennünk pedig szilárdítsd meg Széchenyi lelkét; vetésent hagyd köztünk csirázni, nőni, gazdag gyümölcsökké érni. Áldd meg drága hazánkat legjobb áldásiddal, terjessz ki felette védő szárnyaidat, hozzd fel egére a béke, a megelégedés, a közboldogság napját! Áldd meg fejedelmünket s magas házát; áldd meg nemzetünk nagyjait, vezéreit, munkásait; áldd meg nemzeti intézeteinket; áldj meg mindnyájunkat! Te többet tehetsz, mint mi kérni vagy megérteni képesek vagyunk, oh önts ki áldásod teljességét ránk s mindenre, a mi szerelmünknek, gondjainknak, re-

Tájékoztató és alapszabályok

NYUGAT

1996

NYUGAT-ALAPSZABÁLYOK

NYUGAT

1996

3

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

11

